

NYHETER HURDAL ROMERIKE EROSJON EROSJONSSIKRING

Tester ny metode i Hurdal: Store tømmerstokker, med røttene på, stables pent og pyntelig ut mot elva

PÅ BEFARING: Fra venstre: Estrella Fernandez, Viken fylkeskommune, Anja Winger, Nibio, Dominika Krzeminska, Nibio, statssekretær Ragnhild Sjoner Syrstad, ordfører i Nannestad og styreleder i Huvo, Hans Thue, ordfører i

Hurdal og nestleder i Huvo, Paul Johan Moltzau, Anne Planke, Klima- og miljødepartementet, grunneier Tor Åge Bundli, Kristoffer Grønvold, Grønvold Bygg AS, og Irene Lindblad, Klima- og miljødepartementet. Foto: Helge B. Pedersen

Av [Magnar Haraldsen](#)

Publisert:

03.04.23 20:00

Del

Ny elvebredd i Gjødingelva skal sikres mot videre erosjon ved å benytte en naturbasert metode utviklet i Skottland og testet blant annet på Island.

For abonnenter

I Hurdal graves det for tiden i en over 80 meter lang skrent. Store tømmerstokker, med røttene på, stables pent og pyntelig ut mot elva.

– Det er stort behov for å erosjonssikre i kommunene, særlig i forhold til økte nedbørsmengder og klimatilpasninger, og vi har sett at det følger problemer med de tradisjonelle metodene der betong og stein har vært brukt. Vannområdet Hurdalsvassdraget/Vorma (Huvo) har derfor vært med å løfte et ønske om å teste ut naturbaserte metoder for erosjonssikring i Norge, og er glade for at vi nå er med på denne nasjonale metodetestingen. Fra vannområdenes nivå kan vi løfte inn lokale forhold i metodetestingen, som sammen med regionalt og nasjonalt nivå gir metodetestingen gode forutsetninger for helhetlig vurdering, forteller ordfører i Nannestad, Hans Thue, til Eidsvoll Ullensaker Blad.

Han er leder for styringsgruppa i Huvo.

Thue påpekte også at det er hyggelig at øverste politiske nivå tar seg tid til å delta på befaringen av dette prosjektet. Ordfører i Hurdal, Paul Johan Moltzau, støtter Thue, og legger til at prosjektet har fått stor lokal interesse.

– Det passer godt inn i Hurdal kommunes ambisjoner om å være en bærekraftskommune, sier Moltzau.

På lag med naturen

Anja Winger, forskningssjef fra NIBIO, forteller at prinsippene i den teknikken som testes ut er at røtter fra store trær benyttes til å armere nederst mellom bekkekant og bekkebunn, samtidig med at bekkekanten vinkles.

– Dette hindrer at vannstrømmen får tak i bekkebunnskanten, og slik fortsetter med å grave ut elvebredden. Bak vollen av riktig plasserte trerøtter fylles det opp med stedlig masse. Det plantes til med trær og busker på toppen. Når røttene etter noen tiår råtner, vil røttene fra de utplantede trærne danne en naturlig og stabil kantsone som hindrer videre erosjon, i prinsippet til evig tid. Det brukes røtter fra trær lokalt, og kun trær som vokser på stedet naturlig, sier Winger.

Videre forteller hun at metoden tidligere ikke er benyttet i Norge, men at det er kjent at røtter har vært benyttet til å armere områder med mye vann i bakken.

– Prosjektet vil følges med tanke på endringer i biologisk mangfold i bekken og bekkekanten, og stabilitet og endring i strømningsmønster vil overvåkes, forklarer hun.

TESTES: Naturbaserte metoder for erosjonssikring i Norge testes ut i Gjødingelva i Hurdal. Foto: Helge B. Pedersen

Spisskompetanse fra Skottland

Helge B. Pedersen, biolog og daglig leder for Huvo, opplyser at det på grunn av tidligere inngrep i vassdragskantene stadig er behov for å erosjonssikre vassdrag. Klimaendringene forsterker det problemet.

– Tradisjonelle norske metoder med betong og stein har en god del uheldige effekter, mens bruk av naturbaserte metoder har en lang rekke store fordeler. Slike metoder har i liten grad vært benyttet i Norge. Og metoden med rotstokker som nå prøves ut er utviklet i Skottland og prøvd ut også på Island. Resultatene så langt har vært meget gode. Gjødingelva i Hurdal er testområdet. Ved nedlegging av de første rotstokkene hadde vi med de som har utviklet metoden. De ga gode råd inn i prosjektet, forteller Pedersen.

Støtte fra Nordisk Ministerråd

Pedersen opplyser at forskningsprosjektet er støttet av Nordisk Ministerråd, og at det gjennomføres som et bredt samarbeid mellom alle forvaltningsnivåene – Klima- og miljødepartementet, Miljødirektoratet, Norges- vassdrags og energidirektorat, Viken fylkeskommune, Statsforvalteren i Oslo og Viken, Vannområdene Hurdalsvassdraget/Vorma, Øyeren og Leira-Nitelva deltar, sammen med ti kommuner på Romerike, deriblant Hurdal.

– Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) overvåker metoden. I prosjektet skal det kartlegges både administrative, fysiske og økologiske utfordringer ved gjennomføringen av naturbaserte løsninger. Vi ønsker å kartlegge prosessen en grunneier må igjennom for å kunne gjennomføre et slikt tiltak, både

med tanke på de ulike tillatelser, planlegging og økonomiske aspekt. I tillegg ser vi på hvilket kunnskapsnivå som er nødvendig for entreprenører for å gjennomføre oppdraget skånsomt og bærekraftig. Til sist skal vi kartlegge endring i biologisk mangfold, og stabilitet i kanten etter tiltaket. Det kan ta noen år før vi har dette materialet på plass, sier Winger.

I tillegg til testområdet i Hurdal skal andre liknende teknikker vurderes i to andre områder i Lillestrøm kommune. Etter testperioden, skal erfaringene tas inn i nasjonale veiledere for naturbasert erosjonssikring.

LEDER: Helge B. Pedersen, biolog og daglig leder for Vannområdet Hurdalsvassdraget/Vorma (Huvo). Arkivfoto Magnar Haraldsen

Fornøyd grunneier

– Over tid har elva gravd ut tre-fire meter over en strekning på om lag 80 meter, sier Tor Åge Bundli.

Han er grunneier, og søkte Hurdal kommune om tillatelse til erosjonssikring. Han fryktet at deler av jordet etter hvert skulle havne ute i elva. Vilkåret i tillatelsen til tiltaket var at det skulle tas inn i uttestingsprosjektet om naturbaserte metoder. Bundli forteller at trærne er fra skog på egen eiendom, og at jord- og steinmassene som fylles opp bak røttene er tilbakeføring av det som elva har tatt ned.

– Til og med busker og tær som skal plasseres oppå den nye kanten er fra samme område, sier Bundli.

Grønvold Bygg er entreprenør, og daglig leder Kristoffer Grønvold synes det er spennende å være med i prosjektet.

– Alt i alt har dette gått greit til nå, men det er mye stokker og masser som skal flyttes på, sier han.

Store fordeler

Winger påpeker at naturbaserte løsninger hvor en klarer å reetablere en funksjonell kantsone vil gi naturlig rensing, ved at vegetasjonen, her også rotstokkene, vil bremse vannet, og at slike tiltak kan også ha en flomdempende effekt.

– Dersom kantene er steinsatt eller kledd med betong vil en lage et mer homogent miljø og vannet vil gå raskere. Dette vil i mange tilfeller forsterke problemet videre nedover vassdraget, og i noen tilfeller også oppstrøms. De naturbaserte løsningene derimot skaper stabile system uten dyre vedlikeholdsbehov. Dersom de planlegges godt kan de bygges klimavennlig, all den tid det ikke slippes ut klimagasser verken til å produsere betong, sprengte steinmasser, eller frakt av materialer over lange strekninger, sier Winger.

Hun opplyser at det i dette prosjektet benyttes stokker, røtter og jordmasser fra samme eiendom.

– Hovedpoenget er å hente opp igjen de jordmassene som har havnet ute i elva, og bruke det til å legge opp igjen bak røttene og inn mot jordekanten, sier Winger.

Bra for vannmiljøet

Pedersen viser til at naturbaserte erosjonssikringsmetoder også skaper et bedre vannmiljø.

– Når elva stadig graver, havner finpartikler og næringsstoffer ut i vassdraget. Bunndyr og fisk mister hulrom blant stein og stokker i elva når det fylles opp med finpartikler. Ved at det stoppes, opprettholdes de naturlige prosessene og livsmiljøene. Biologien blir rikere både i vassdraget og langs kantene. Når det også beplantes med trær og busker, blir det gode livsmiljøer også for insekter, fugler og dyr som oppholder seg langs elvebredden, sier Pedersen.

Viken fylkeskommune er vannregionmyndighet i regionen og ansvarlig for fysiske tiltak i vassdrag og laks og innlandsfiskeloven. Viken fylkeskommune er prosjekteier og representert ved Estrella Fernandez. Hun påpeker behovet for utprøving av nye naturbaserte løsninger er ønsket, men at tiltak og graving i og langs vassdrag er søknadspliktige.

– Gjøres det feil, kan konsekvensene bli store. Derfor er det viktig med en god og vitenskapelig uttesting av nye metoder før de tas i bruk i stor skala, sier hun.

LES OGSÅ

Skal tilbringe påsken på hytta for første gang: - Vi har blitt så glade i Hurdal

Les mer om: [Nyheter](#) [Hurdal](#) [Romerike](#) [Erosjon](#) [Erosjonssikring](#)